



Pyhäjärven kaupunki

Pyhäjärven kaupungin

Hankintaohje

Kaupunginhallitus 8.10.2018 § 266

Asko Kauranen
puheenjohtaja

Kirsti Kinnunen
pöytäkirjanpitäjä

Ráija Leppäharju
pöytäkirjantarkastaja

Heikki Koski
pöytäkirjantarkastaja

1 YLEISTÄ

1.1 Hankintaohjeiden soveltaminen

Hankintaohje perustuu uuden hankintalain (1397/2016) säännöksiin. Hankintalain lisäksi Pyhjärven kaupungin hankintayksiköiden hankinnoissa noudatetaan näitä ohjeita. Pyhjärven kaupunki toteuttaa hankintansa kokonaistaloudellisesti kunnan etua silmällä pitäen. Hankintojen kilpailutuksessa pyritään huomioimaan paikallisten yritysten osallistumismahdollisuus kilpailutukseen. Hankintaohjeen tarkoitus on ohjata kunnan organisaation hankintavastaavia. Ohjeella määritellään kunnan hankintojen toimintatapa tuote- ja palvelutarjoajille. Hankintaohje ei koske kunnan ja sen konserniyhtiöiden välisiä hankintoja.

Yhteishankinta ja kuntien välinen hankintayhteistyö

Hankintalain 20 §:n tarkoittamat yhteishankintayksiköt voivat kilpailuttaa myös hankintayksiköiden tarvitsemia erillisiä tavaraeriä, palveluja tai rakennustöitä.

Kuntien valtakunnallinen yhteistyö hankinnoissa toteutetaan Suomen Kuntaliitto ry:n omistaman KL-Kuntahankinnat Oy:n toimesta. KL-Kuntahankinnat Oy kilpailuttaa asiakkaiden puolesta puitesopimuksia ja vastaa niiden sopimushallinnasta sekä toimittaja- ja asiakasyhteistyöstä. Yhteishankintayksikön kilpailuttamiin sopimuksiin on mahdollista liittyä ilman omaa kilpailutusta. Jos yhteishankintayksikön kilpailuttamaan sopimukseen liitytään, on huolehdittava siitä, ettei sopimuksen ulkopuolisia ostoja (ns. ohjustot) tehdä.

Hankinnat jakaantuvat taloudellisen arvon perusteella (alv 0 %):

1. Kansallisen kynnsarvon alittaviin tavara- ja palveluhankintoihin (pienhankinnat),
2. Kansallisen kynnsarvon ylittäviin hankintoihin ja
3. EU-kynnsarvon ylittäviin hankintoihin

Kansalliset kynnsarvot 1.1.2017 ovat:

• tavara- ja palveluhankinnat	60.000 €	Hankintalaki § 25
• käyttöoikeussopimukset / palvelut	500.000 €	"
• terveydenhoito- ja sosiaalipalvelut	400.000 €	"
• muut erityiset palvelut	300.000 €	"
• rakennusurakat	150.000 €	"
• käyttöoikeusurakat	500.000 €	"
• suunnittelukilpailut	60.000 €	"

EU-kynnsarvot 1.1.2018 alkaen ovat:

• tavara- ja palveluhankinnat	221.000 €	Hankintalaki § 26
• rakennus- ja käyttöoikeusurakat	5.548.000 €	"
• erityisalojen tavara- ja palveluhankinnat	443.000 €	Erityisalojen hankintalaki § 13
• erityisalojen rakennusurakat	5.548.000 €	"
• erityisalojen suunnittelukilpailut	443.000 €	"

Hankinnan ennakoitu arvo

Hankinnan ennakoitua arvoa laskettaessa perusteena on käytettävä suurinta maksettavaa kokonaiskorvausta ilman arvonlisäveroa, mahdolliset optio- ja pidennysehdot huomioon ottaen. Lähtökohtana on hankintayksikön oma arvio hankintasopimuksen arvosta. Toisaalta hankintayksikön on asianmukaisesti ja riittävän tarkasti asiaa selvittäen arvioitava hankinnan arvo. Jos hankinnan arvo on laskettu perusteettomasti väärin ja toteutuneiden tarjousten hinnat ylittävät merkittävästi hankintayksikön ennakoitua arvoa ja kynnsarvo ylittyy, hankinnasta on julkaistava uusi ilmoitus. Han-

kintaa ei saa keinotekoisesti pilkkoa eriin tai sen arvoa laskea poikkeuksellisin menetelmin hankintalain soveltamisen välttämiseksi.

1.2 Yleiset hankintaperiaatteet

Julkisen hallinnon peruseriaatteita ovat lainmukaisuus, julkisuus, avoimuus, suhteellisuus, syrjimättömyys ja tasapuolisuus sekä verovarojen tarkoituksenmukainen ja tehokas käyttäminen. Periaatteita on noudatettava julkisissa hankinnoissa hankinnan laadusta tai arvosta riippumatta, suhteellisuuden vaatimukset huomioon ottaen. Hankinnat on suoritettava taloudellisesti, laadukkaasti ja suunnitelmallisesti ja hyödynnettävä olemassa olevat kilpailuolosuhteet. Tarjoajia ja tarjouksia on käsiteltävä näiden periaatteiden mukaisesti hankintaprosessin eri vaiheissa. Tarjouspyynnössä esitettyjen vaatimusten ja ehtojen tulee olla oikeassa suhteessa hankinnan laatuun nähden. Tarjouskilpailusta aiheutuvia kustannuksia tulee verrata tarjouskilpailulla aikaan saatavaan säästöön.

Tarjouspyyntö on suhteutettava sekä muodoltaan että laajuudeltaan hankinnan kohteeseen, pääsääntönä kuitenkin kirjallinen menettely. Tarjouksen tekemiseen käytettävän työn tulee olla suhteessa sekä hankinnan vaativuuteen että sen taloudelliseen arvoon.

2 HANKINTOJEN SUUNNITTELU

2.1 Hankinnan valmistelu

Ennen hankintamenettelyn aloittamista hankintayksikkö voi tehdä markkinakartoituksen hankinnan valmistelua varten ja antaa toimittajille tietoa tulevaa hankintaa koskevista suunnitelmistaan ja vaatimuksistaan. Markkinakartoituksen tarkoituksena on saada tietoa, miten hankinnan kohde kannattaisi tarjouspyynnössä määritellä. Hankinnan luonteesta riippuen markkinakartoituksessa sekä hankintojen suunnittelussa ja toteutuksessa voi käyttää riippumattomia asiantuntijoita tai muita viranomaisia. Hankintayksikkö voi myös kutsua toimittajia esittelemään tuotteitaan, palveluitaan tai urakointiaan. Neuvojen käyttäminen ei kuitenkaan saa johtaa kilpailun vääristymiseen eikä syrjimättömyyden ja avoimuuden periaatteiden vastaiseen menettelyyn.

Kilpailuttamisessa noudatettavat menettelytavat on määriteltävä ennen kilpailun käynnistämistä. Ryhtyessään suunnittelemaan hankintaa ja valitsemaan hankintamenettelyä hankintayksikön on huomioitava ainakin

- hankinnan luonne,
- onko kyseessä kertaluontoinen vai toistuva hankinta,
- onko kyseessä säännöllisesti vai epäsäännöllisesti toistuva hankinta,
- hankinnan ennakoitu arvo,
- laatutekijöiden merkitys,
- elinkaarikustannukset ja
- markkinoilla oleva tarjonta.

Käytettävä hankintamenettely on kuvattava hankintailmoituksessa tai tarjouspyynnössä ja kuvattava hankinnan kulku ja luonne siten, että tarjoajat tietävät oman roolinsa. Hankinnoissa tulee hyödyntää markkinoilla olevaa tarjontaa ja kilpailua. Toimimalla ja tiedottamalla avoimesti ja syrjimättömästi lisätään toimittajien kiinnostusta julkisiin markkinoihin ja siten vaikutetaan tarjonnan kehittymiseen, poistetaan epäluuloja ja rakennetaan luottamusta toimijoiden välille. Suorahankinnan käyttö on tarkkaan rajattu ja muodostaa aina poikkeuksen hankintakäytäntöön.

3 TARJOUSPYYNTÖ

Tarjouspyyntö on laadittava siten, että tarjoajat voivat sen perusteella antaa keskenään vertailukelpoisia tarjouksia. Tarjouspyynnön sisältö mukaan liitettävine asiakirjoineen määräytyy hankittavan tavarán, palvelun tai rakennustyön kohdalla eri tavoin. Tarjouspyynnössä on käytävä selkeästi ilmi hankinnan luonne, laatu, arvo ja käytettävät yleiset sopimusehdot.

Hankintayksikkö voi asettaa tarjouspyynnössä, lainsäädännön vaateiden lisäksi, omia vaatimuksia tarjoajan soveltuvuudelle. Hankintayksikön on suljettava tarjouskilpailusta ehdokas tai tarjoaja, joka ei vastaa asetettuja soveltuvuusvaatimuksia.

Hankintamenettelyn määräaikoja asetettaessa on otettava huomioon hankinnan laatu ja monitahoisuus sekä tarjousten laatimisen ja toimittamisen vaatima aika. Hankintalakiin perustuvilla hankinnoilla on lainsäädännössä vähimmäismääräajat. Jos tarjousten tekeminen edellyttää toteutuspaikkaan tutustumista tai muuta hankinta-asiakirjojen tarkempaa tarkastelua paikan päällä, on tämä huomioitava ja asetettava vähimmäismääräaikoja pitemmät tarjousajat.

Tarjouspyyntö on pääsääntöisesti tehtävä kirjallisesti. Tarjouspyynnön voi toimittaa myös sähköpostitse. Suullista tarjouspyyntöä voidaan käyttää vain arvoltaan vähäisissä pienhankinnoissa, tällöinkin sen sisältö pitää dokumentoida riittävästi.

3.1 Laatuvaatimukset

Hankintayksiköllä on oikeus päättää hankittavan tavarán, palvelun ja rakennustyön sisällöstä, laajuudesta ja laadusta käytettävissä olevan määrärahan puitteissa. Laadun määritys tapahtuu kunkin toiminta-alueen pohjalta. Hankintayksiköllä on perusvastuu siitä, että erityistarpeiden laatuvaatimukset asetetaan riittävän korkeiksi. Hankinnoissa on huolehdittava siitä, ettei laatuvaatimuksia aseteta korkeammiksi, kuin mitä kulloinkin on tarpeellista.

Tarjouspyyntöasiakirjoihin on sisällytettävä kaikki hankinnan toteuttamisen kannalta tarpeelliset laatu koskevat tiedot, jotta kilpailuun osallistuvat voivat saada oikean käsityksen tilaajan tarpeista ja hankkeen yksityiskohdista. Muita kuin tarjouspyyntöasiakirjoissa esitettyjä vaatimuksia ei voida käyttää tarjousten vertailussa.

Tarjouspyynnössä esitettävät laatu koskevat vaatimukset voivat koskea esimerkiksi:

- toimittajan toiminnallisia valmiuksia, ellei niitä ole voitu ottaa riittävästi huomioon jo yrityksen kelpoisuutta arvioitaessa,
- tavaraan, palveluun tai rakennustyöhön kohdistuvia ominaisuuksia,
- laadunvarmistusta, sovellettavia standardeja,
- teknisiä erityisvaatimuksia, koulutusta, kokemusta,
- ympäristövaikutuksia, energian säästöä,
- huoltoa ja kestäväää kehitystä.

3.2 Tekniset eritelvät

Jos tarjouspyyntöasiakirjat sisältävät tavarán ominaisuuksia koskevia vaatimuksia, kuten teknisiä eritelmiä, ne tulee erityisesti EU-kynnysarvon ylittävissä hankinnoissa laatia noudattaen EU:n puitteissa vahvistettua yleistä hankintasanastoa (CPV). Hankintasanastoa käytetään hankinta-asetuksen mukaisesti suppeammin EU- kynnysarvot alittavissa hankinnoissa verrattuna ne ylittäviin hankintoihin.

Tehtävän määrittelyä koskevia teknisiä eritelmiä ei saa laatia siten, että ainoastaan tietyn valmistajan tuote voi tulla kysymykseen.

3.3 Laadunvarmistus ja –valvonta

Tavaran, palvelun tai rakennustyön laatu määritellään lähtökohtaisesti tarjouspyynnössä ja sen teknisissä liitteissä. Tilaaja voi laatu järjestelmän sijasta edellyttää toimittajalta muuta dokumentoitua laadunvarmistusta.

Laadunvarmistuksen kohdalla voidaan viitata eri toimialoja koskevien yleisten sopimusehtojen mahdollisiin laadunvarmistusta koskeviin määräyksiin. Laitehankinnan osalta, ennen hankintapäätöksen tekoa voi olla tarpeen ottaa laite koekäyttöön. Laitteiden ottamisesta koekäyttöön päättävät tulosyksiköiden vastuuhenkilöt. Otettaessa laitteita koekäyttöön, on laitteen koekäytöstä tehtävä laitteen omistavan yrityksen kanssa kirjallinen koekäytösopimus.

3.4 Taloudellinen tilanne

Jos, lähinnä rakennusurakoissa, ehdokkailta ja tarjoajilta vaaditaan vuotuista vähimmäisliikevaihtoa, saa vaade olla enintään kaksi kertaa hankintasopimuksen ennakoidun arvon suuruinen. Vain perustellusta syystä vaatimus voi olla tätä korkeampi ja tällöin hankintayksikön on ilmoitettava vaatimusta koskevat perustelut tarjouspyynnössä tai hankintapäätöksessä.

3.5 Tarjousten vertailuperusteet

Tarjouksista on valittava kokonaistaloudellisesti edullisin tarjous. Kokonaistaloudellisesti edullisin on tarjous, joka on hankintayksikön kannalta hinnaltaan halvin, kustannuksiltaan edullisin tai hintalaatusuhteeltaan paras.

Jos hankintayksikkö käyttää muissa kuin tavarahankinnoissa kokonaistaloudellisen edullisuuden perusteena ainoastaan halvinta hintaa, sen on esitettävä tätä koskevat perustelut. Tarjousta ei saa pyytää ehdokkaalta, jota ei ole merkitty yritys- ja yhteisötietojärjestelmään, jos laki tällaista merkittävää edellyttää.

Tarjoajan tulee täyttää myös tilaajavastuulain mukaiset vaatimukset. Laki tilaajan selvitysvelvollisuudesta ja vastuusta ulkopuolista työvoimaa käytettäessä (22.12.2006/1233) velvoittaa työn tilaajan selvittämään, että hänen sopimuskumppaninsa täyttävät sopimuspuolina ja työnantajina lakisääteiset velvoitteensa. Lailla pyritään harmaan talouden torjuntaan ja sen tarkoituksena on edistää yritysten välistä tasavertaista kilpailua sekä työehtojen noudattamista. Etelä-Suomen aluehallintovirasto valvoo lain noudattamista Suomessa.

Laki tilaajan selvitysvelvollisuudesta edellyttää tilaajaa pyytämään ja sopimuskumppania toimittamaan tilaajalle enintään kolme (3) kuukautta vanhat tiedot ja selvitykset:

- Selvitys siitä, onko yritys merkitty ennakkoperintälain (1118/1996) mukaiseen ennakkoperintärekisteriin ja työnantajarekisteriin, sekä arvonlisäverolain (1501/1993) mukaiseen arvonlisäverovelvollisten rekisteriin.
- Kaupparekisteriote.
- Selvitys siitä, ettei yrityksellä ole verotustietojen julkisuudesta ja salassapidosta annetun lain (1346/1999) 20 b §:n 1 momentin 2 kohdassa tarkoitettua verovelkaa taikka viranomaisen antama selvitys verovelan määrästä.
- Todistukset työntekijöiden eläkevakuutusten ottamisesta ja eläkevakuutusmaksujen suorittamisesta tai selvitys siitä, että eräänntyneitä eläkevakuutusmaksuja koskeva maksusopimus on tehty.
- Selvitys työhön sovellettavasta työehtosopimuksesta tai keskeisistä työehdoista.
- Selvitys työterveyshuollon järjestämisestä.
- Rakennusalalla lakisääteisen tapaturmavakuutuksen järjestämisestä.

Kuljetuspalveluja kilpailutettaessa tulee ottaa huomioon, että laki ajoneuvojen energia- ja ympäristövaikutusten huomioimisesta julkisissa hankinnoissa (1509/2011) tuli voimaan 1.2.2012. Laki perustuu EY-direktiiviin ja sen tavoitteena on edistää puhtaiden ja energiatehokkaiden ajoneuvojen käyttöä. Laki velvoittaa julkisia hankintayksiköitä ottamaan huomioon tieliikenteen moottoriajoneuvojen energiatehokkuuden ja ympäristövaikutukset sekä ajoneuvojen että henkilöliikenteen kuljetuspalvelujen hankinnoissa. Hankintayksikön tulee siis määritellä tarjouspyynnössä, miten laissa mainitut tekijät otetaan hankinnassa huomioon.

Hankintamenettelynä voidaan siihen soveltuviissa hankinnoissa käyttää myös ns. käänteistä kilpailutusta, jossa hinta-laatusuhteen kustannustekijät esitetään kiinteänä hintana tai kiinteinä kustannuksina, jolloin tarjoajat kilpailevat vain laatuun liittyvillä perusteilla.

4 HANKINTA LEASINGRAHOITUKSELLA

Leasingrahoitusta on tähän mennessä käytetty lähinnä kopiokoneiden hankintaan. Rahoitusajat tuotteen elinkaareen perustuen ovat olleet 36 - 60 kuukautta. Kun tuotteet rahoitetaan leasingrahoituksella, on suositeltavaa, että tuotteilla on vähintään vuokra-ajan mittainen myyjäliikkeen tai valmistajan takuu. Ennen leasingrahoituksen kautta hankintaa, tulee tuotteelle määritellä sen elinkaaren mukainen vuokra-aika. Vuokra-aikaan voi kuulua enintään 60 kuukauden sopimuskausi sekä 3 - 12 kuukauden jatkovuokrausaika.

Leasingrahoitusta ei tule käyttää, mikäli hankintaan on varattu talousarviossa määräraha, eikä sitä ole varattu leasingrahoitukseen, hankittavan tuotteen elinkaari on alle 24 kuukautta tai kyseessä on kulutustuote. Hankkeiden osalta leasingrahoituksen käyttömahdollisuudet tulee tarkastella tapauskohtaisesti hankepäätöksen ehtojen mukaisesti.

5 SÄHKÖINEN HANKINTAJÄRJESTELMÄ

Pyhjärven kaupungilla on käytössä sähköisen hankintajärjestelmän, joka on julkiselle sektorille suunnattu selainkäyttöinen palvelukokonaisuus sähköisen hankintaprosessin hallintaan. Järjestelmä sisältää palvelut kilpailutusprosessin sekä sopimusajan hallintaan.

Kilpailutusjärjestelmän avulla kaupunki voi hoitaa kilpailutusprosessin alusta loppuun, tarjouspyynnöstä hankintasopimukseen keskitetysti ja kokonaan sähköisesti verkon yli. Palvelu tarjoaa toimittajille turvallisen ja selkeän tavan tutustua tarjouspyyntöihin ja jättää tarjouksia Tarjouspalvelu -toimittajaportaalien kautta, osoitteesta www.tarjouspalvelu.fi.

Pienhankintajärjestelmän kautta pyritään jatkossa tekemään kunnan kaikki pienhankinnat. Järjestelmä varmistaa tarjousten yhdenmukaisuuden ja automaattisen vertailun. Järjestelmä on helppokäyttöinen ratkaisu pienhankintojen keskitettyyn hallintaan ja seurantaan. Tavoitteena on helpottaa yrittäjien osallistumista pienhankinta kilpailutuksiin. Tarjouspyyntöön tarjoaminen tapahtuu toimittajaportaalien kautta www.pienhankinta.fi.

6 SUORAHANKINTA

Suorassa hankinnassa hankintayksikkö suorittaa tilauksen ilman tarjouspyyntöä tai tekee hankintapäätöksen tarjouskilpailua järjestämättä vain yhdeltä tai useammalta toimittajalta pyydetyn tarjouksen perusteella.

Hankintaohjeena suoramankinnan käyttäminen on mahdollista hankinta-arvoltaan pienissä hankinnoissa edellyttäen, ettei kilpailutusmenettelyllä voida saavuttaa taloudellista hyötyä tai kilpailutus on muutoin epätarkoituksenmukaista. Suoramankinta on mahdollista esimerkiksi silloin, jos tarjouskilpailussa mahdollisesti saavutettavat paremmat hinta- tai muut ehdot eivät ilmeisesti ylitä kilpailun järjestämisestä aiheutuvia kustannuksia. Suoramankinta on sallittu myös, jos hankinnan laatu ja hintataso ovat yleisesti tiedossa, hankittavaa tavaraa ei ole muualta saatavissa tai kun kyseessä on ennalta arvaamaton, poikkeuksellisen kiireinen hankinta.

Pienemmissäkin hankinnoissa tulee kuitenkin selvittää oikea hintataso, mikäli mahdollisia toimittajia on useita. Muutoinkin hankinnan arvo on aina varmistettava ennen lopullisen hankintapäätöksen tekemistä. Myös näin saadut tarjoukset on dokumentoitava, mielellään esimerkiksi sähköpostiviesteinä.

Hankinta voidaan toteuttaa suoramankintana, jos hankinnan kokonaisarvo jää seuraavien hintarajojen alle (alv 0 %):

- alle 15.000 euron tavara- ja palveluhankinnat ja
- alle 30.000 euron rakennusurakat.

Yksittäisissä sosiaalipalveluissa sekä korjaus- ja rakentamispalveluissa hankinta voidaan suorittaa ilman kilpailutusta myös yllä mainitun hankinta-arvon ylittävässä hankinnassa, jos kilpailuttaminen on epätarkoituksenmukaista tai kyse on ennalta arvaamattomasta kiireisestä, lyhytkestoisesta hankinnasta.

HANKINTAMENETELMÄT HANKINNAN ARVON PERUSTEELLA

7 PIENHANKINNAT

Pienhankinnaksi kutsutaan hankintaa, joka alittaa kansallisen kynnsarvon.

Pienhankintoja ovat hankintalajista riippuen seuraavat hankinnat:

- | | |
|---------------------------------------|--------------------------|
| • tavara- ja palveluhankinnat | 60.000 euroon saakka, |
| • terveydenhoito- ja sosiaalipalvelut | 400.000 euroon saakka, |
| • rakennusurakat | 150.000 euroon saakka ja |
| • käyttöoikeusurakat | 500.000 euroon saakka. |

7.1 Yleiset periaatteet

Myös arvoltaan kansallisen kynnsarvon alle jäävät pienhankinnat tulee tarkoituksenmukaisella tavalla kilpailuttaa tai järjestää tarjouskysely. Näiden ohjeiden lisäksi tulee noudattaa kaupungin muita sisäisiä ohjeistuksia, joita voidaan antaa esimerkiksi talousarvion täytäntöönpanon yhteydessä.

Hankinnan ollessa arvoltaan vähäinen, voi hankintayksikkö tehdä tarjouskyselyn suullisesti, mikäli käydyistä keskusteluista pidetään kirjaa ja ne dokumentoidaan päätöksen tekemistä varten.

Pienhankintoihin ei voi hakea muutosta markkinaoikeudesta, joten näitä hankintoja koskeviin viranhaltijapäätöksiin tai toimielimen hankintapäätöksiin annetaan kuntalain mukainen oikaisuvaatimusohje. Oikaisuvaatimukseen annetusta päätöksestä voi valittaa hallinto-oikeuteen. Kunnalishallinnossa valituksen voi tehdä sillä perusteella, että päätös on syntynyt virheellisessä järjestyksessä, päätöksen tehnyt viranomais on ylittänyt toimivaltansa tai päätös on muuten lainvastainen.

Pienhankinnat suoritetaan pääsääntöisesti avointa tai rajoitettua menettelyä käyttäen ja saatuihin tarjouksiin perustuen. Neuvottelumenettelyä ja suoramarkintaa ilman tarjouskilpailua käytetään silloin, kun tavanmukainen kilpailuttaminen ei ole hankkeen erityinen laatu tai vähäisyys huomioon ottaen perusteltua esimerkiksi kilpailuttamisesta johtuvien kustannusten tai siihen kuluvan ajan johdosta.

Hankinnan arvon laskemisen perustana on hankintojen kokonaisarvo hankintasopimuksen voimassaoloajalta. Hankintakokonaisuuden ja sen arvon määrittämisessä on otettava huomioon

- miten usein hankinta toistuu,
- miten hankintatarve on ennakoitavissa,
- mitkä tuoteryhmät kannattaa hankkia yhtenä hankintana taloudellisuus, tehokkuus ja tarkoituksenmukaisuus huomioiden sekä
- miten em. seikat vaikuttavat kilpailutilanteen syntymiseen.

Pienhankinnoissa tulee hyödyntää käytössä olevaa sähköistä kilpailutusjärjestelmää.

7.2 Toimittajien kartoittaminen

Ennen varsinaisen hankintamenettelyn aloittamista tulee tehdä potentiaalisten toimittajien kartoittaminen, soveltuvuuden arviointi ja valinta. Soveltuvien tarjoajien valinta ennen tarjouspyyntöjen lähettämistä edellyttää aktiivista vuoropuhelua potentiaalisten toimittajien kanssa. Jos alalla on useita toimittajia/toimijoita, ei kilpailutuksia pidä aina kohdistaa samoille toimittajille, ellei tähän ole vahvoja perusteita.

7.3 Vertailuperusteet

Pienhankinnoissa tavoitellaan yksinkertaisia ja kustannustehokkaita menettelyjä, minkä johdosta kannattaa harkita, minkälaisia ja kuinka paljon laadullisia vertailuperusteita tarjouspyynnössä käytetään. Vaikka pyritään kevyisiin menettelyihin, ei laadullisia seikkoja pidä jättää huomiotta.

Hankinnan luonne ohjaa tarjouspyynnön sisältöä. Siihen tulee kiinnittää riittävästi huomiota, sillä tarjousten vertailussa ei voi käyttää vertailuperusteita, joita ei ole tarjouspyynnössä mainittu. Laatu-tekijät voi ottaa huomioon myös esimerkiksi siten, että hankinnan minimivaatimustaso määritellään tarkasti hankinnan kohteen kuvauksessa ja teknisissä erittelyissä, jolloin hinta voi olla ainoa vertailuperuste.

7.4 Tarjouspyyntö

Tarjouspyynnöt tulee tehdä ensisijaisesti kulloinkin käytössä olevan sähköisen hankintajärjestelmän kautta. Kiireellisissä tai yksinkertaisissa hankinnoissa muu menettely voi olla yksinkertaisempi, mutta mielellään kuitenkin esimerkiksi sähköpostia käyttäen, jolloin tarjouspyyntö ja saadut tarjoukset dokumentoituvat. Näin hankintapäätöksen taustalla oleva tieto on jäljitettävissä, jos sitä jälkeempään tarvitaan vaikkapa tarjoajien tasapuolisen ja syrjimättömän kohtelun toteutumisen osoittamiseksi.

7.5 Hankintapäätös ja -sopimus

Yli 2.000 euron hankinnoista on tehtävä kirjallinen hankintapäätös, joka on perusteltava. Teknisen toimen osalta raja on 5.000 euroa. Hankintapäätöksen tekee joko toimitus- tai viranhaltija ja se annetaan normaalimenettelyä käyttäen asianosaisille tiedoksi.

Viranhaltijoiden hankintarajat (hallintosääntö 65 §):

- Kaupunginjohtaja 50.000 € (alv 0 %)
- Toimialajohtaja 25.000 € (alv 0 %)
- Tulosityksikön esimies 15.000 € (alv 0 %)

Pienhankinnoissa erillisen sopimuksen tekemisen tarkoituksenmukaisuus on harkittava tapauskohtaisesti. Jos erillistä sopimusta ei tehdä, tulee hankinnan keskeiset ehdot ilmetä hankinta-asiakirjoista.

8 Kansallisen kynnysarvon ylittävät, EU-kynnysarvon alittavat hankinnat

8.1 Yleistä

Kansallisen kynnysarvon ylittävissä, mutta EU- kynnysarvon alittavissa hankinnoissa noudatetaan hankintalakia. Kansallisen kynnysarvon ylittävissä kilpailutuksissa tulee käyttää käytössä olevaa sähköistä kilpailutusjärjestelmää. Hankintalain edellytyksenä on, että hankintamenettelyyn liittyvä tietojenvaihto toimitetaan sähköistä muotoa käyttäen. Mikäli sähköistä kilpailutusjärjestelmä ei käytetä, hankinta aloitetaan ilmoittamalla siitä julkisten hankintojen sähköisessä Hilma-ilmoitusportaalissa (www.hankintailmoitukset.fi).

Mikäli sähköistä kilpailutusjärjestelmää ei käytetä, tulee hankintayksión miettiä erikseen, miten hankintalain edellyttämä sähköinen tiedonsiirto hoidetaan.

Tähän ryhmään kuuluvissa hankinnoissa hankinta suoritetaan pääsääntöisesti tarjouskilpailuna avointa tai rajoitettua menettelyä käyttäen. Tähän ryhmään kuuluvissa hankinnoissa hankintamenettelyt ovat osittain kevennettyjä verrattuna EU- kynnysarvot ylittäviin hankintoihin.

8.2 Kilpailutusmenettelyt

Avoim menettely

Avoimessa menettelyssä kaikki halukkaat voivat tehdä tarjouksen. Avointa menettelyä käytetään erityisesti silloin, kun hankitaan selkeästi määriteltäviä tuotteita tai palveluita. Tarjousten tekemiseksi on varattava riittävä aika ottaen huomioon hankinnan laatu, luonne ja laajuus. Tarjouskilpailusta julkaistaan ilmoitus kansallisessa julkisten hankintojen sähköisessä ilmoituskanavassa (HILMA) siten kuin siitä on erikseen asetuksella säädetty ja kauppa- ja teollisuusministeriön hyväksymissä ilmoituslomakkeissa edellytetty.

Hankintapäätös tehdään saatujen hyväksyttävien tarjousten perusteella ja se on perusteltava tarjouspyynnössä mainituin valintaperustein ja arviointikriteerein. Päätöksen perusteena ei voi käyttää valintaperustetta, jota ei ole mainittu tarjouspyynnössä.

Rajoitettu menettely

Rajoitetussa menettelyssä tarjouksia pyydetään etukäteen määrätyltä joukolta toimittajia, jotka tarjousta pyydetäessä arvioidaan luotettaviksi ja toimituskykyisiksi suorittamaan aiottu hankinta tai muu tehtävä. Toimittajien löytämiseksi rajoitetusta tarjouskilpailusta julkaistaan ilmoitus kansallisessa julkisten hankintojen sähköisessä ilmoituskanavassa eli ilmoitusportaalissa (HILMA) siten, kuin ilmoitusmenettelystä on erikseen säädetty ja määrätty edellä avoimen menettelyn yhteydessä mainitulla tavalla.

Neuvottelumenettely

Poikkeuksellisesti hankinta voidaan suorittaa hankintalaista ilmenevällä neuvottelumenettelyllä. Neuvottelumenettely poikkeaa avoimesta ja rajoitetusta menettelystä siinä, että toimittajaa valittaessa sallitaan siirryttäväksi neuvottelumenettelyyn tai neuvottelumenettelyä käytetään itsenäisenä etukäteen ilmoitettuna valintamenettelynä. Neuvottelumenettelyyn voidaan siirtyä hankintalain säädetyin edellytyksin esimerkiksi silloin kun yhtäkään saatua tarjousta ei voida sellaisenaan hyväksyä tai kun muuten on ilmeistä, ettei ilman neuvotteluja päästä tyydyttävään tulokseen. Neuvottelumenettely ei oikeuta muutoin poikkeamaan aidosta kilpailutuksesta eikä saatujen tarjousten tasapuolisesta käsittelystä.

Kilpailullinen neuvottelumenettely

Kilpailullinen neuvottelumenettely on perinteisen neuvottelumenettelyn täydellisempi muoto käytettäväksi monimutkaisissa hankinnoissa. Käytännössä kilpailullinen neuvottelumenettely tulee sovellettavaksi vain poikkeuksellisesti EU-kynnysarvot alittavissa hankinnoissa. Kilpailullisen neuvottelumenettelyn soveltamisen edellytyksistä on säädetty hankintalaissa

Puitesopimukset ja puitejärjestelyt

Puitejärjestelynä hankintalaissa tunnettu hankintamenettely vastaa pääsääntöisesti perinteistä puitesopimusten kilpailuttamista. Puitejärjestelyjen mukaiset sopimukset ovat eräänlaisia raamisopimuksia, joiden kaikki ehdot, kuten suoritemäärät, eivät ole selvillä kilpailuttamisen aikana.

Suorahankinta

Suorahankinnassa hankintayksikkö neuvottelee valitsemiensa toimittajien kanssa hankintasopimuksen ehdoista julkaisematta etukäteen hankintailmoitusta. Hankintayksikkö voi valita suorahankinnan hankintalain 40 §:stä ilmenevin perustein.

9 EU-kynnysarvon ylittävät hankinnat

9.1 Yleistä

EU- kynnysarvon ylittävissä kilpailutuksissa tulee käyttää käytössä olevaa sähköistä kilpailutusjärjestelmää. Hankintalain edellytyksenä on, että hankintamenettelyyn liittyvä tietojenvaihto toimitetaan sähköistä muotoa käyttäen. Mikäli sähköistä kilpailutusjärjestelmä ei käytetä, hankinta aloitetaan ilmoittamalla siitä julkisten hankintojen sähköisessä Hilma-ilmoitusportaalissa (www.hankintailmoitukset.fi). Ilmoituksina tunnetaan ennakoilmoitus, hankintailmoitus ja jälki-ilmoitus, joilla on nimensä mukainen tarkoitus.

9.2 Kilpailutusmenettely

Avoim menettely

Avoimessa menettelyssä kaikki halukkaat voivat tehdä tarjouksen. Avointa menettelyä käytetään erityisesti silloin, kun hankitaan selkeästi määriteltäviä tuotteita tai palveluita. Hankintalaissa mainittu tarjoajien teknisiä, taloudellisia ja muita edellytyksiä koskeva soveltuvuuden arviointi tapahtuu avoimessa menettelyssä tarjousten jättämisen jälkeen.

Rajoitettu menettely

Rajoitetussa menettelyssä hankintayksikkö tekee hankintailmoituksen julkisten hankintojen sähköisessä Hilma-ilmoitusportaalissa, josta yritykset saavat tiedon tulevasta hankinnasta. Hankintayksikkö voi määritellä ehdokkailta vaaditut ominaisuudet noudattaen hankintalaista ilmeneviä perusteita. Hankinnasta kiinnostuneet yritykset jättävät ns. osallistumishakemuksen. Hankintayksikkö valitsee ilmoittautuneiden joukosta ne yritykset, jotka täyttävät hankintayksikön hankintalain mukaisesti asettamat vaatimukset.

Hankintayksikkö voi rajoitetun menettelyn yhteydessä ennalta rajata niiden ehdokkaiden lukumäärän, joille varsinainen tarjouspyyntö lähetetään. Tarjoajia on todellisen kilpailun varmistamiseksi kutsuttava hankinnan kokoon ja laatuun nähden riittävä määrä. Lukumäärä tai sitä koskeva vaihteluväli on ilmoitettava hankintailmoituksessa.

Neuvottelumenettely

Hankinta voidaan erityisin perustein suorittaa hankintalaista ilmenevällä neuvottelumenettelyllä. Neuvottelumenettely poikkeaa avoimesta ja rajoitetusta menettelystä siinä, että toimittajaa valittaessa sallitaan siirryttäväksi neuvottelumenettelyyn tai neuvottelumenettelyä käytetään itsenäisenä, etukäteen ilmoitettuna valintamenettelyinä.

Kilpailullinen neuvottelumenettely

Kilpailullinen neuvottelumenettely on perinteistä neuvottelumenettelyä kehittyneempi ja tulee kysymykseen monimutkaisissa hankinnoissa. Sen soveltamisen edellytyksistä on säädetty hankintalaissa. Hankintakilpailu voidaan toteuttaa kilpailullisella neuvottelumenettelyllä esimerkiksi, kun hankittavaa tavaraa, palvelua tai rakennustyötä ei voida määritellä niin tarkoin, että tarjouksen tekijät voisivat antaa hankintayksikölle yksityiskohtaisen tarjouksen. Kilpailuttamisen perustana on hankintayksikön laatima hankinnan tavoitteita ja sisältöä koskeva hankekuvaus, jonka pohjalta kilpailullinen neuvottelumenettely käydään.

Puitejärjestely

Puitejärjestelynä hankintalaissa tunnettu hankintamenettely vastaa pääsääntöisesti perinteistä puitesopimusten kilpailuttamista. Puitejärjestelyn mukaiset sopimukset ovat eräänlaisia raamisopimuksia, joiden kaikki ehdot, kuten suoritemäärät, eivät ole selvillä hankintakilpailun aikana.

Hankinta ilman kilpailuttamista (suorahankinta)

Suorassa hankinnassa hankintayksikkö suorittaa tilauksen ilman tarjouspyyntöä tai tekee hankintapäätöksen tarjouskilpailua järjestämättä vain yhdeltä tai useammalta toimittajalta pyydetyn tarjouksen perusteella.

Suorahankinta on sallittu vain hankintalaista ilmenevin erityisin perustein, joita on tulkittava suppeasti. Suorahankinta on mahdollista esimerkiksi silloin, kun vain tietty toimittaja pystyy toteuttamaan hankinnan tai kun ennalta arvaamattoman syyn aiheuttaman kiireen johdosta hankintaa ei ehditä kilpailuttaa.

9.3 Hankinnoista ilmoittaminen kynnysarvot ylittävissä tapauksissa

Hankintalain tarkoittamista kynnysarvot ylittävistä hankinnoista on ilmoitettava kansallisesti tai EU:n laajuisesti sen mukaan, miten hankintalaissa ja sen perusteella annetussa valtioneuvoston asetuksessa säädetään.

Hankintayksikön, joka aikoo hankkia tavaraa, palveluja tai toteuttaa rakennushankkeen, on julkaistava hankintailmoitus, jossa hanke yleisellä tasolla yksilöidään. Hankintailmoitusten tekemisestä on hankintalaissa samoin kuin sähköisen HILMA -ilmoituskanavan käyttöä koskevissa ohjeissa yksityiskohtaiset menettelytapaohjeet.

Hankintailmoituksen julkaisussa käytetään niin kansallisen kynnysarvon ylittävissä kuin EU-kynnysarvonylittävissä hankinnoissa sähköistä kilpailutusjärjestelmää. Kynnysarvon ylittävissä hankinnoissa tarjouspyyntö julkaistaan myös kunnan omilla Internet-sivuilla. Hankintayksikkö voi lisäksi julkaista hankintailmoituksen muussa tarkoituksenmukaisessa tiedotusvälineessä, kuten sanoma- tai ammattilehdissä. Ilmoitusta ei kuitenkaan saa julkaista muualla ennen kuin se on julkaistu Internet-osoitteessa www.hankintailmoitukset.fi. Kansallisen ja EU-kynnysarvon ylittävissä hankinnoissa tietojen toimittamisessa käytettävien sähköisten välineiden ja niiden teknisten vaatimusten on oltava syrjimättömiä, yleisesti saatavilla ja yhteensopivia yleisesti käytössä olevan tietojen viestintäteknologian kanssa.

Hankintayksikön on lähetettävä EU-kynnysarvot ylittävissä hankinnoissa voittaneesta tarjouksesta jälki-ilmoitus lain edellyttämässä määräajassa. Jälki-ilmoituksen avulla EU:n kilpailuviranomaisilla on mahdollisuus seurata sisämarkkinoiden toimivuutta.

10 TIIVISTELMÄ HANKINTAOHJEISTUKSESTA

Kansallisen tai EU-kynnysrajan ylittävien hankintojen osalta hankinnat suoritetaan voimassa olevan lainsäädännön mukaisesti käyttämällä HILMA-järjestelmää. Toimitaan hankintaohjeen lukujen 8 ja 9 mukaisesti.

Pienhankinnat tavaroiden ja palvelujen osalta ovat hankinta-arvoltaan kynnysarvon 60.000 euroa alittavia, mutta arvoltaan yli 15 000 euron hankintoja. Pienhankinnoissa käytetään käytössä olevaa sähköistä pienhankintaohjelmaa. Lähialueen yrityksille pyritään toimittamaan tieto käynnissä olevasta hankinnasta. Toimitaan hankintaohjeen luvun 7 ohjeistuksen mukaisesti.

Tavaroiden ja palvelujen osalta suoramarkintaa käytetään, kun hankinnan kokonaisarvo jää hintarajan 15.000 alapuolelle. Suoramarkinnassa toimitaan hankintaohjeen luvun 6 mukaisesti. Kaupungin aiemmin hyväksymän pienhankintaohjeen tavoin varmistetaan kustannusten kohtuullisuus. Hankintoja suoritettaessa tulee huomioida kauppojen/palvelutarjoajien tasapuolinen kohtelu hankinnan kokonaistaloudellisuus huomioiden.

11 VOIMAANTULO

Hankintaohje tulee voimaan 1.11.2018. Hankintaohje korvaa kaupunginhallituksen 16.6.2003 hyväksymän hankintaohjeen sekä siihen liittyvät pienhankintaohjeet.